Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

4. prosinca 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Usklađivanje određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu – Direktiva 2001/29/EZ – Članci 2. do 4. – Pravo reproduciranja – Pojam ‚djelo' – Autorskopravna zaštita djelâ primijenjene umjetnosti – Ocjena originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti – Pojam ‚slobodno i kreativno donošenje odluka' – Kriteriji ocjene slobodnog i kreativnog donošenja odluka – Ocjena povrede isključivih prava"

U spojenim predmetima C-580/23 i C-795/23,

povodom dvaju zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje su uputili Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Žalbeni sud regije Svea sa sjedištem u Stockholmu kao žalbeni sud za patente i tržišno natjecanje, Švedska) (C-580/23) i Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) (C-795/23), odlukama od 20. rujna 2023. i od 21. prosinca 2023., koje je Sud zaprimio 21. rujna 2023. odnosno 21. prosinca 2023., u postupcima

**Mio AB,**

**Mio e-handel AB,**

**Mio Försäljning AB**

protiv

**Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag** (C-580/23),

i

**USM U. Schärer Söhne AG,**

protiv

**konektra GmbH,**

**LN** (C-795/23)

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: F. Biltgen, predsjednik vijeća, T. von Danwitz, potpredsjednik Suda, u svojstvu suca prvog vijeća, I. Ziemele (izvjestiteljica) te A. Kumin i S. Gervasoni, suci,

* Jezici postupka: njemački i švedski

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 30. siječnja 2025.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Mio AB, Mio e-handel AB i Mio Försäljning AB, Å. Hellstadius, M. Johansson i R. Wessman, *advokater*,

– za konektru GmbH i LN, R. Hirsch i N. Tretter, *Rechtsanwälte*,

– za Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, M. Bruder i H. Wistam, *advokater*,

– za USM U. Schärer Söhne AG, E. Keller i V. Zipperich, *Rechtsanwälte*,

– za francusku vladu, R. Bénard i E. Timmermans, u svojstvu agenata,

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i J. M. Hoogveld, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, C. Faroghi, J. Samnadda i G. von Rintelen, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. svibnja 2025.,

donosi sljedeću

**Presudu**

1 Dva zahtjeva za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članaka 2. do 4. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru dvaju sporova između, s jedne strane, društava Mio AB, Mio e-handel AB i Mio Försäljning AB, osnovanih u skladu sa švedskim pravom (u daljnjem tekstu: Mio) i društva Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, osnovanog u skladu sa švedskim pravom (u daljnjem tekstu: Asplund) (C-580/23), i, s druge strane, društva USM U. Schärer Söhne AG, osnovanog u skladu sa švicarskim pravom (u daljnjem tekstu: USM) i konektre GmbH, društva osnovanog u skladu s njemačkim pravom, i osobe LN, njegova direktora (u daljnjem tekstu: konektra) (C-795/23), u vezi s navodnim povredama autorskog prava.

## Pravni okvir

### *Pravo Unije*

*Direktiva 2001/29*

3 Uvodne izjave 4., 9., 10. i 60. Direktive 2001/29 propisuju:

„(4) Usklađeni pravni okvir autorskog prava i srodnih prava će, kroz povećanu pravnu sigurnost i omogućujući viši stupanj zaštite intelektualnog vlasništva, potaknuti znatno ulaganje u stvaralaštvo i inovativnost, uključujući mrežnu infrastrukturu, i usporedno dovesti do rasta i povećane konkurentnosti europske industrije, i u sadržaju i u području informacijske tehnologije i još općenitije u cijelom nizu industrijskih i kulturnih sektora. Time će se zajamčiti zapošljavanje i potaknuti stvaranje novih radnih mjesta.

[…]

(9) Svako usklađivanje autorskog prava i srodnih prava mora se temeljiti na visokoj razini zaštite, budući da su takva prava ključna za intelektualno stvaralaštvo. Njihova zaštita pomaže u održavanju i razvoju kreativnosti u interesu autora, umjetnika izvođača, producenata, potrošača, kulture, industrije i javnosti u cjelini. Intelektualno vlasništvo je stoga priznato kao sastavni dio vlasništva.

(10) Ako autori ili umjetnici izvođači namjeravaju nastaviti svoj kreativan i umjetnički rad, moraju dobiti odgovarajuću naknadu za korištenje svojega djela, kao što to moraju dobiti i producenti kako bi bili u mogućnosti financirati to djelo. Ulaganje potrebno za proizvodnju proizvoda kao što su fonogrami, filmovi ili multimedijalni proizvodi, i usluga kao što su usluge ‚na zahtjev', značajno je. Odgovarajuća pravna zaštita prava intelektualnog vlasništva nužna je za jamčenje postojanja takve naknade i pruža mogućnost zadovoljavajućeg povrata tog ulaganja.

[…]

(60) Zaštita osigurana ovom Direktivom ne bi trebala dovesti u pitanje nacionalne ili pravne propise Zajednice u drugim područjima, kao što su industrijsko vlasništvo, zaštita podataka, uvjetni pristup, pristup javnim dokumentima i pravilo kronologije korištenja u medijima, koji mogu utjecati na zaštitu autorskog prava ili srodnih prava."

4 Članak 2. te direktive, naslovljen „Pravo reproduciranja", određuje:

„Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima:

(a) autorima, njihovih djela;

(b) umjetnicima izvođačima, fiksacija njihovih izvedbi;

(c) proizvođačima fonograma, njihovih fonograma;

(d) proizvođačima prvih fiksiranja filmova, izvornika i umnoženih primjeraka njihovih filmova;

(e) organizacijama za radiodifuziju, fiksacija njihovih radiodifuzijskih emitiranja, bez obzira na to jesu li ta emitiranja prenesena putem žice ili putem zraka, uključujući kabelom ili satelitom."

5 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Pravo priopćavanja autorskog djela javnosti i pravo stavljanja drugih predmeta zaštite na raspolaganje javnosti", predviđa:

„1. Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.

2. Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za stavljanje na raspolaganje javnosti, žicom ili bežičnim putem, tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu:

(a) umjetnicima izvođačima, fiksacija njihovih izvedbi;

(b) proizvođačima fonograma, njihovih fonograma;

(c) proizvođačima prvih fiksiranja filmova, izvornika i primjeraka njihovih filmova;

(d) organizacijama za radiodifuziju, fiksacija njihovih radiodifuzijskih emitiranja, bez obzira na to jesu li ta emitiranja prenesena putem žice ili putem zraka, uključujući kabelom ili satelitom.

3. Prava iz stavaka 1. i 2. ne iscrpljuju se bilo kojom radnjom priopćavanja javnosti ili stavljanja na raspolaganje javnosti određenom ovim člankom."

6 Člankom 4. iste direktive, naslovljenim „Pravo distribucije", određuje se:

„1. Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za bilo koji oblik [javnog distribuiranja] izvornika ili primjeraka njihovih djela prodajom ili na koji drugi način.

2. Pravo distribucije unutar Zajednice ne iscrpljuje se u pogledu izvornika ili primjeraka djela, osim kada je prva prodaja ili drugi prijenos vlasništva nad tim predmetom u Zajednici izvršen od strane nositelja prava ili uz njegov pristanak."

7 Članak 5. Direktive 2001/29, naslovljen „Iznimke i ograničenja", predviđa:

„1. Privremene radnje reproduciranja iz članka 2., koje su prolazne ili popratne i koje čine sastavni i bitan dio tehnološkog postupka i čija je jedina svrha omogućiti:

(a) prijenos u mreži između trećih strana putem posrednika; ili

(b) ovlašteno korištenje;

djela ili drugog predmeta zaštite i koje nemaju neovisan gospodarski značaj, izuzete su iz prava reproduciranja predviđenog člankom 2.

[…]

5. Iznimke i ograničenja predviđeni stavcima 1., 2., 3. i 4. primjenjuju se samo u određenim posebnim slučajevima koji nisu u sukobu s uobičajenim iskorištavanjem djela ili drugog predmeta zaštite i koji bezrazložno ne dovode u pitanje zakonite interese nositelja prava."

8 Članak 9. te direktive, naslovljen „Nastavak primjene drugih pravnih odredaba", određuje da ona ne dovodi u pitanje odredbe koje se odnose na druga područja.

*Direktiva 98/71/EZ*

9 U uvodnoj izjavi 8. Direktive 98/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 1998. o pravnoj zaštiti dizajna (SL 1998., L 289, str. 28.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 44., str. 49.), navodi se:

„[B]udući da je u nedostatku usklađenosti zakona o autorskom pravu važno utvrditi načelo kumulativne zaštite po specifičnom zakonu o zaštiti registriranih dizajna i zakonu o autorskom pravu, istodobno ostavljajući državama članicama slobodu određivanja razmjera zaštite autorskog prava i uvjeta pod kojima se pruža takva zaštita".

10 Člankom 17. te direktive, naslovljenim „Odnos prema autorskom pravu", predviđa se:

„Dizajn zaštićen pravom na dizajn registriran u, ili s obzirom na državu članicu, u skladu s ovom Direktivom, također je pogodan za zaštitu zakonom o autorskom pravu te države od datuma stvaranja dizajna ili utvrđivanja u bilo kojem obliku. Mjeru u kojoj i uvjete pod kojima se dodjeljuje takva zaštita, uključujući razinu zahtijevane izvornosti, određuje svaka država članica."

*Uredba (EZ) br. 6/2002*

11 Uvodna izjava 32. Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice (SL 2002., L 3, str.1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 24., str. 45.) navodi:

„U nedostatku potpune usklađenosti zakona o autorskom pravu, važno je utvrditi načelo kumulativne zaštite prema dizajnu Zajednice i prema autorskom pravu, istodobno ostavljajući državama članicama slobodu utvrđivanja opsega zaštite autorskog prava i uvjeta pod kojima je ovakva zaštita priznata."

12 U članku 3. točki (a) te uredbe pojam „dizajn" se definira na isti način kao u članku 1. točki (a) Direktive 98/71.

13 Članak 96. navedene uredbe, naslovljen „Odnos prema drugim oblicima zaštite po nacionalnom pravu", u svojem stavku 2. određuje:

„Dizajn zaštićen dizajnom Zajednice također je prikladan za zaštitu prema autorskom pravu država članica od datuma na koji je dizajn stvoren ili utvrđen u bilo kojem obliku. Opseg takve zaštite i uvjete pod kojima se priznaje, uključujući i stupanj zahtijevane originalnosti, određuje svaka država članica."

### *Švedsko pravo*

14 Na temelju članka 1. Lagena om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) (Zakon o autorskom pravu na književnim i umjetničkim djelima (1960:729)) (SFS 1960., br. 729), u verziji primjenjivoj na glavni postupak u predmetu C-580/23 (u daljnjem tekstu: Zakon o autorskom pravu na književnim i umjetničkim djelima):

„Svaka osoba koja je stvorila književno ili umjetničko djelo ima autorsko pravo na to djelo, neovisno o tome je li riječ o:

1. fiktivnom ili opisnom prikazu u pisanom ili usmenom obliku,

2. računalnom programu,

3. glazbenom ili scenskom djelu,

4. kinematografskom djelu,

5. fotografskom djelu ili bilo kojem drugom djelu vizualne umjetnosti,

6. djelima arhitekture ili primijenjene umjetnosti, ili

7. djelu koje je izraženo na bilo koji drugi način.”

15 U skladu s člankom 2. Zakona o autorskom pravu na književnim i umjetničkim djelima, autorsko pravo podrazumijeva, uz poštovanje određenih ograničenja, isključivo pravo raspolaganja djelom putem njegova reproduciranja i stavljanja na raspolaganje javnosti, u izvornom ili izmijenjenom obliku, prevedenom ili prerađenom obliku, u drugoj vrsti književnog ili umjetničkog djela, ili u nekom drugom tehnološkom obliku. „Reprodukcija djela” znači svako izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje djela, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima. Djelo se stavlja na raspolaganje javnosti, među ostalim, kad se djelo emitira javnosti ili kad se primjerci djela nude na prodaju, iznajmljivanje ili posudbu ili na drugi način distribuiraju javnosti.

16 Članak 53.b Zakona o autorskom pravu na književnim i umjetničkim djelima propisuje da sud može osobi koja poduzima mjeru kojom se povređuje autorsko pravo ili koja u njoj sudjeluje zabraniti, pod prijetnjom kazne, da nastavi s primjenom te mjere.

### *Njemačko pravo*

17 Člankom 2. Gesetza über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Zakon o autorskom pravu)), od 9. rujna 1965. (BGBl. 1965., I, str. 1273.), u verziji koja se primjenjuje na spor u glavnom postupku u predmetu C-795/23, naslovljenom „Zaštićena djela”, u stavku 1. točki 4. predviđa se da zaštićena književna, znanstvena i umjetnička djela podrazumijevaju, među ostalim, djela likovne umjetnosti, uključujući arhitektonska djela i djela primijenjene umjetnosti, kao i nacrte takvih djela. Na temelju tog članka 2. stavka 2., samo su osobne intelektualne tvorevine djela u smislu tog zakona.

## Glavni postupci i prethodna pitanja

### *Predmet C-580/23*

18 Društvo Asplund dizajnira i proizvodi namještaj za uređenje interijera. U asortimanu proizvoda društva Asplund nalaze se, među ostalim, stolovi za blagovaonicu iz linije „Palais Royal”.

19 Društvo Mio obavlja djelatnost maloprodaje u sektoru namještaja i predmeta za unutarnje uređenje. Paleta proizvoda društava Mio obuhvaća, među ostalim, stolove za blagovaonicu iz linije namještaja „Cord”.

20 Društvo Asplund je u listopadu 2021. podnijelo tužbu protiv društva Mio pred Patent- och marknadsdomstolenuom (Sud za industrijsko vlasništvo i tržišno natjecanje, Švedska), zbog povrede autorskog prava. U okviru te tužbe društvo Asplund je, među ostalim, zatražilo od tog suda da društvu Mio zabrani, pod prijetnjom novčane kazne, da proizvodi, stavlja na tržište ili prodaje stolove za blagovaonicu iz linije namještaja „Cord”, ističući da su stolovi iz linije „Palais Royal” zaštićeni autorskim pravom kao djela primijenjene umjetnosti i da stoga stolovi za blagovaonicu iz linije „Cord” predstavljaju povredu autorskog prava jer su vrlo slični stolovima iz linije „Palais Royal”.

21 Društvo Mio osporava činjenicu da su stolovi iz linije „Palais Royal” bili zaštićeni autorskim pravom jer ističe da ti stolovi nisu bili dovoljno originalni da bi dobili takvu zaštitu. Prema mišljenju društva Mio, dizajn tih stolova počiva na jednostavnim varijacijama ranije poznatih dizajna koji se nalaze u registru dizajna registriranih u Europskoj uniji. U svakom slučaju, čak i da su stolovi iz linije „Palais Royal” zaštićeni autorskim pravom, ta bi zaštita bila ograničena i sužena, a razlike koje postoje između dvaju modela predmetnih stolova dovoljne su za dokazivanje da svojim stolovima društvo Mio ne povređuje autorsko pravo.

22 Patent- och marknadsdomstolen (Sud za industrijsko vlasništvo i tržišno natjecanje) prihvatio je zahtjev društva Asplund navodeći da su stolovi iz linije „Palais Royal” zaštićeni autorskim pravom kao djela primijenjene umjetnosti i da su stolovi za blagovaonicu iz linije namještaja „Cord” predstavljali povredu autorskog prava.

23 Društvo Mio podnijelo je žalbu protiv odluke Patent- och marknadsdomstolena (Sud za industrijsko vlasništvo i tržišno natjecanje) pred Svea hovrättom, Patent- och marknadsöverdomstolen (Žalbeni sud regije Svea sa sjedištem u Stockholmu kao žalbeni sud za industrijsko vlasništvo i tržišno natjecanje, Švedska), sudom koji je uputio zahtjev.

24 Sud koji je uputio zahtjev u biti ima dvojbe u pogledu toga jesu li stolovi iz linije „Palais Royal” zaštićeni autorskim pravom kao „djela”. Pita se o kriterijima na temelju kojih se može utvrditi originalnost predmeta kako bi ga se moglo smatrati „djelom” u smislu članka 2. točke (a) Direktive 2001/29, u skladu sa sudskom praksom koja proizlazi iz presude od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721).

25 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da kako bi se predmet mogao smatrati originalnim, potrebno je i dovoljno da odražava osobnost svojeg autora koja se očituje u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka. Kada je stvaranje predmeta određeno tehničkim razmatranjima, pravilima ili drugim razlozima, koji nisu ostavili prostora izvršavanju kreativne slobode, za taj se predmet ne može smatrati da posjeduje originalnost nužnu da bi mogao predstavljati djelo. Međutim, sud koji je uputio zahtjev primjećuje da predmet može zadovoljiti takav zahtjev originalnosti čak i

ako je njegovo ostvarenje bilo određeno tehničkim razmatranjima, ali pod uvjetom da takvo određenje ne sprečava njegova autora da u tom predmetu izrazi svoju osobnost koja se očituje u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka.

26 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu podsjeća na to da, kako bi ocijenio je li predmet originalna tvorevina, on mora uzeti u obzir sve relevantne elemente koji su postojali prilikom njegova osmišljavanja, neovisno o čimbenicima koji su vanjski i kasniji od stvaranja tog predmeta.

27 Međutim, postoji nesigurnost u pogledu načina na koji treba provesti konkretnu ocjenu originalnosti predmeta i koje elemente treba uzeti u obzir kako bi se utvrdilo odražava li predmet primijenjene umjetnosti osobnost svojeg autora, izražavajući njegove slobodne i kreativne odluke.

28 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, dovoljno je da je autor nekog predmeta raspolagao manevarskim prostorom i da je stvarno izvršio odluke različite naravi prilikom njegova stvaranja, da ti izbori nisu vođeni tehničkim razmatranjima, pravilima ili zahtjevima i da su navedeni izbori na određeni način odraženi i izraženi u tom predmetu. Tako široko tumačenje u praksi bi značilo da se ocjena originalnosti predmeta mora temeljiti na samom kreativnom postupku i na odlukama koje je njegov autor donio tijekom tog postupka. To tumačenje također znači da u načelu treba smatrati da su svi izbori tog autora u trenutku stvaranja navedenog predmeta, koji nisu vođeni tehničkim razmatranjima, pravilima ili zahtjevima, slobodni i kreativni.

29 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev smatra da se, u skladu s navedenim tumačenjem, ocjena originalnosti predmeta koju provodi nadležni sud usredotočuje na kreativni postupak i izbore njegova autora tijekom tog postupka, a ne na pitanje je li sam predmet, ili konačni rezultat kreativnog postupka, stvarno izraz umjetničkog ostvarenja. Pitanje je li taj predmet dovoljno originalan stoga bi postalo „pitanje dokaza, a ne pravno pitanje”.

30 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev primjećuje da bi takvo tumačenje zahtjeva originalnosti predmeta stoga dovelo do nametanja prilično niskih zahtjeva u pogledu kreativnih i slobodnih izbora koje mora donijeti njegov autor i koje bi taj predmet trebao izraziti. To bi moglo dovesti do toga da predmeti koji ne zavređuju kvalifikaciju „djela” uživaju zaštitu autorskim pravom. Osim toga, iz toga bi moglo proizići da se obični predmeti, koji nisu stvoreni u umjetničke svrhe ili, u svakom slučaju, nemaju „umjetničku osobnost”, štite kao djela.

31 Sud koji je uputio zahtjev smatra da bi niski zahtjev originalnosti za predmete primijenjene umjetnosti također mogao lišiti sadržaja manje opsežnu zaštitu dizajna. U tom kontekstu taj sud izražava sumnje u pogledu načina na koji je niski zahtjev originalnosti za predmete primijenjene umjetnosti povezan sa zahtjevom individualnog karaktera potrebnog za dobivanje zaštite dizajna. Iako autorsko pravo i pravo dizajna imaju različite ciljeve, ne čini se razumnim da se dizajn može zaštititi autorskim pravom kao djelo, iako nema dovoljan individualni karakter potreban za stjecanje zaštite dizajna. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, kao što je to Sud presudio u presudi od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), iako se zaštita dizajna i autorskopravna zaštita mogu kumulativno dodijeliti istom predmetu primijenjene umjetnosti, to se kumuliranje može predvidjeti samo u određenim situacijama. Međutim, vrlo nizak zahtjev originalnosti mogao bi dovesti do situacije u kojoj bi djela primijenjene umjetnosti mogla uživati kumulaciju zaštite u većini slučajeva.

32 Suprotno tomu, moglo bi se zamisliti drukčije tumačenje, odnosno da ocjena pitanja odražava li predmet primijenjene umjetnosti osobnost svojeg autora, izražavajući njegove slobodne i kreativne odluke, kao polazišnu točku mora imati sam predmet o kojem je riječ. Taj bi predmet

sam po sebi trebao odražavati osobnost njegova autora i pokazati određeni stupanj umjetničke vrijednosti ili imati što se, barem u prošlosti, u Švedskoj, a osobito u Njemačkoj, zvalo „prag originalnosti” („*verkshöjd*”). Ocjena izvršena u skladu s tim drugim tumačenjem mogla bi značiti da navedeni predmet mora imati određeni individualni karakter i biti na neki način jedinstven. Drugim riječima, isti predmet treba biti predmet koji je dosegnuo određeni stupanj neovisnosti i originalnosti te koji izražava individualnost svojeg autora.

33 U tim je okolnostima Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Žalbeni sud regije Svea sa sjedištem u Stockholmu kao žalbeni sud za patente i tržišno natjecanje) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Kako treba provesti ocjenu toga treba li predmetu primijenjene umjetnosti dodijeliti dalekosežnu zaštitu autorskog prava kao djelu u smislu članaka 2. do 4. Direktive [2001/29] i koji se čimbenici trebaju ili bi se trebali uzeti u obzir kad je riječ o pitanju odražava li predmet osobnost autora time što se u njemu odražava autorovo slobodno i kreativno donošenje odluka? U tom pogledu osobito se postavlja pitanje treba li se ispitivanje originalnosti odnositi na čimbenike povezane s procesom stvaranja i na autorovo objašnjenje stvarnih odluka koje je donio prilikom izrade predmeta ili na čimbenike koji se odnose na sam predmet i na krajnji rezultat procesa stvaranja i na to odražava li sam predmet umjetničku svrhu.

2. Koliko su za odgovor na prvo pitanje i na pitanje odražava li predmet primijenjene umjetnosti osobnost autora time što se u njemu odražava autorovo slobodno i kreativno donošenje odluka važne činjenice da:
   a) se predmet sastoji od elemenata uobičajenih dizajna?
   b) se predmet temelji na ranijem poznatom dizajnu ili postojećem trendu u dizajnima te predstavlja njihovu varijaciju?
   c) je istovjetan ili sličan predmet izrađen prije ili, neovisno i bez saznanja o predmetu primijenjene umjetnosti za koji se traži zaštita kao djela, nakon što je izrađen dotični predmet?

3) Kako treba provesti ocjenu sličnosti, i kakva sličnost treba postojati, prilikom ispitivanja toga je li predmet primijenjene umjetnosti kojim se navodno počinila povreda obuhvaćen opsegom zaštite djela i povređuje li se njime isključivo pravo na djelo koje autoru treba dodijeliti u skladu s člancima 2. do 4. Direktive [2001/29]? U tom je pogledu osobito riječ o tome treba li se ispitivanje odnositi na to je li djelo moguće prepoznati u predmetu kojim se navodno počinila povreda ili na to ostavlja li predmet kojim se navodno počinila povreda isti ukupan dojam kao i djelo, te o tome na što bi se još ispitivanje trebalo odnositi.

4) Povezano s odgovorom na treće pitanje i na pitanje je li predmet primijenjene umjetnosti kojim se navodno počinila povreda obuhvaćen opsegom zaštite djela i povređuje li se njime isključivo pravo na to djelo, koliko su važni:
   a) stupanj originalnosti djela za opseg zaštite tog djela?
   b) činjenica da se djelo i predmet primijenjene umjetnosti kojim se navodno počinila povreda sastoje od elemenata uobičajenih dizajna ili se temelje na ranije poznatim dizajnima ili postojećem trendu u dizajnima te predstavljaju njihove varijacije?
   c) činjenica da je drugi istovjetan ili sličan predmet izrađen prije ili, neovisno i bez saznanja o djelu, nakon što je djelo stvoreno?”

***Predmet C-795/23***

34 Društvo USM već desetljećima proizvodi i stavlja na tržište sustav modularnog namještaja pod nazivom USM Haller. Za taj je sustav namještaja karakteristično povezivanje okruglih kromiranih sjajnih cijevi kuglastim zglobovima kako bi se stvorio okvir u koji se ugrađuju metalne plohe u boji. Tako stvorene strukture mogu se slobodno kombinirati i ugrađivati i okomito i vodoravno.

35 Društvo konektra putem svoje internetske trgovine nudi rezervne dijelove i dijelove za proširenje sustava modularnog namještaja USM Haller čiji oblik i, za većina njih, boja odgovara dijelovima USM-a. Nakon što je najprije samo prodavalo rezervne dijelove, što društvo USM nije osporavalo, društvo konektra je 2017. reorganiziralo svoju internetsku trgovinu. Od 2018. na internetskoj stranici društva konektra navode se sve komponente potrebne za potpuno sastavljanje namještaja USM Haller i oglašavaju se uz slike sastavljenog namještaja. Osim toga, društvo konektra svojim klijentima nudi uslugu montaže kako bi od isporučenih rezervnih dijelova sastavilo kompletan komad namještaja, a uz isporuke se prilažu i upute za sastavljanje kompletnog namještaja.

36 Prema mišljenju društva USM, društvo konektra više ne nudi samo rezervne dijelove za sustav USM Haller, nego proizvodi, nudi i stavlja na tržište vlastiti sustav namještaja istovjetan njegovu. Društvo USM smatra da tom ponudom društvo konektra povređuje njegovo autorsko pravo na sustav USM Haller kao djelo primijenjene umjetnosti ili ga, barem, nezakonito imitira s obzirom na pravo tržišnog natjecanja.

37 Stoga je društvo USM podnijelo tužbu protiv društva konektra „radi prestanka povrede, dostave informacija i predaje računovodstvenih podataka” te „naknade troškova opomene i utvrđenja njegove obveze naknade štete”. Landgericht Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) prihvatio je te zahtjeve, uglavnom na temelju autorskog prava.

38 Nasuprot tomu, Oberlandesgericht Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) odbio je u žalbenom postupku navedene zahtjeve na temelju autorskog prava. Taj je sud smatrao da sustav modularnog namještaja USM Haller nije djelo primijenjene umjetnosti zaštićeno autorskim pravom jer ne ispunjava uvjete uspostavljene sudskom praksom Suda, koja proizlazi, među ostalim, iz presuda od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), i od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461), kako bi ga se smatralo djelom primijenjene umjetnosti u smislu članaka 2. do 4. Direktive 2001/29.

39 Oba društva, USM i konektra, podnijela su revizije protiv odluke Oberlandesgerichta Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu) pred Bundesgerichtshofom (Savezni vrhovni sud, Njemačka), koji je sud koji je uputio zahtjev.

40 Sud koji je uputio zahtjev smatra da rješenje spora u glavnom postupku ovisi o tumačenju pojma „djelo” u smislu članka 2. točke (a), članka 3. stavka 1. i članka 4. stavka 1. Direktive 2001/29, prema kojem predmet mora imati dva obilježja kako bi ga se kvalificiralo kao djelo, odnosno, s jedne strane, predmet o kojem je riječ mora biti originalan, u smislu da mora činiti vlastitu intelektualnu tvorevinu autora, izražavanjem njegova slobodnog i kreativnog izbora i, s druge strane, njegovo ostvarenje ne može biti određeno tehničkim razmatranjima, pravilima ili drugim ograničenjima koja nisu ostavila prostora u izražavanju kreativne slobode.

41 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu priznaje da je sustav modularnog namještaja USM Haller „dostatan izraz” u smislu drugog obilježja iz sudske prakse proizašle iz presude od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721) pri čemu to drugo obilježje podrazumijeva postojanje predmeta koji se može dovoljno precizno i objektivno identificirati čak i ako taj izraz nije nužno trajan. Prema njegovu mišljenju, sustav modularnog namještaja USM Haller omogućuje „objektivnu identifikaciju” s obzirom na to da se sastoji od ograničenog broja pojedinačnih elemenata koji se međusobno kombiniraju u sustavu i koji stvaraju karakterističan i ponavljajući ukupni dojam.

42 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu ne isključuje mogućnost da u slučaju predmeta primijenjene umjetnosti postoji odnos pravila i iznimke između zaštite pravom dizajna i autorskopravne zaštite, u smislu da prilikom ispitivanja originalnosti tih predmeta na temelju autorskog prava valja nametnuti strože zahtjeve u pogledu slobodnog i kreativnog izbora njihova autora nego u pogledu drugih vrsta predmeta.

43 Osim toga, on navodi da se postavlja pitanje ovisi li ispitivanje originalnosti predmeta o subjektivnom stajalištu njegova autora ili treba primijeniti objektivan kriterij. Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu smatra da u sudskoj praksi Suda još nije jasno utvrđeno mogu li se prilikom ocjene originalnosti predmeta uzeti u obzir okolnosti koje nisu povezane s njegovim stvaranjem i koje su nastupile naknadno, kao što su njegovo prikazivanje na umjetničkim izložbama ili u muzejima, odnosno njegovo priznanje u stručnim krugovima.

44 U tim je okolnostima Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Postoji li u pogledu djelâ primijenjene umjetnosti između zaštite na temelju prava dizajna i autorskopravne zaštite odnos pravila i iznimke u smislu da prilikom ispitivanja originalnosti tih djela u kontekstu autorskog prava treba postaviti strože zahtjeve za slobodne i kreativne odluke njihova autora nego za druge vrste djela?

2. Treba li prilikom ispitivanja originalnosti spomenutih djela u kontekstu autorskog prava (također) uzeti u obzir subjektivno stajalište njihova autora o procesu stvaranja i je li osobito potrebno da on svjesno donosi slobodne i kreativne odluke kako bi se one mogle smatrati slobodnim i kreativnim odlukama u smislu sudske prakse Suda?

3. Ako je u okviru ispitivanja originalnosti istih djela bitno uzeti u obzir pitanje je li i u kojem je opsegu umjetničko stvaralaštvo objektivno izraženo u tom djelu: može li se za to ispitivanje uzeti u obzir i okolnosti koje su nastupile nakon trenutka nastanka dizajna relevantnog za ocjenu originalnosti tog djela kao njegova prezentacija na umjetničkim izložbama ili u muzejima ili njegovo priznanje u stručnim krugovima?”

## Postupak pred Sudom

45 Odlukom predsjednika Suda od 13. svibnja 2024. predmeti C-580/23 i C-795/23 spojeni su u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja presude.

## Prethodna pitanja

### *Prvo pitanje u predmetu C-795/23*

46 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u predmetu C-795/23 u biti pita treba li Direktivu 2001/29 tumačiti na način da postoji odnos pravila i iznimke između zaštite na temelju prava dizajna i autorskopravne zaštite, na način da bi prilikom ispitivanja originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti bilo potrebno primijeniti strože zahtjeve od onih predviđenih za druge vrste djela.

47 U ovom slučaju, pitanja suda koji je uputio zahtjev odnose se posebno na kvalifikaciju uporabnog predmeta kao „djela" u smislu Direktive 2001/29. Taj sud osobito želi pojasniti doseg točke 52. presude od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), u kojoj je Sud smatrao da iako se zaštita dizajna i autorskopravna zaštita mogu, na temelju prava Unije, kumulativno dodijeliti istom predmetu, to se kumuliranje može priznati samo u određenim situacijama.

48 U tom pogledu valja podsjetiti na to da pojam „djelo" iz članka 2. točke (a) Direktive 2001/29 predstavlja, kako proizlazi iz ustaljene sudske prakse, autonomni pojam prava Unije koji se mora ujednačeno tumačiti i primjenjivati, i koji predviđa stjecaj dvaju kumulativnih elemenata. S jedne strane, on podrazumijeva postojanje predmeta koji je originalan, u smislu da je on autorovo vlastito intelektualno ostvarenje. S druge strane, kao djelo mogu se kvalificirati samo elementi koji su izraz takvog stvaralaštva (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 29. i navedena sudska praksa).

49 Kada je riječ o prvom od tih elemenata, iz sudske prakse proizlazi da je nužno i dovoljno da predmet, da bi ga se moglo smatrati originalnim, odražava osobnost autora koja se očituje u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka. Nasuprot tome, kada je stvaranje predmeta određeno tehničkim razmatranjima, pravilima ili drugim razlozima, koji nisu ostavili prostora izražavanju kreativne slobode, za taj se predmet ne može smatrati da posjeduje originalnost nužnu da bi mogao predstavljati djelo (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 30. i navedena sudska praksa).

50 Stoga je odraz autorove osobnosti u predmetu za koji se traži zaštita, izražavanjem slobodnog i kreativnog izbora tog autora, odlučujući uvjet za pojam „originalnost" i, slijedom toga, za autorskopravnu zaštitu u pravu Unije.

51 S druge strane, što se tiče zaštite dizajna koji su obuhvaćeni bilo Direktivom 98/71, koja se primjenjuje na dizajne registrirane u državi članici ili za državu članicu, bilo Uredbom br. 6/2002, koja se primjenjuje na dizajne zaštićene na razini Unije, primjenjuje se drugi kriterij objektivne zaštite, to jest novost i individualni karakter. Taj se kriterij ocjenjuje u odnosu na ranije dizajne i, u tom okviru, svaki dizajn koji se od njih razlikuje dovoljno da ostavi različit ukupni vizualni dojam može biti zaštićen.

52 To razlikovanje kriterija zaštite objašnjava se činjenicom da zaštita dizajna, s jedne strane, i zaštita zajamčena autorskim pravom, s druge strane, ostvaruju različite ciljeve te su podvrgnute različitim sustavima. Naime, zaštita dizajna služi zaštiti predmeta koji, iako novi i individualizirani, imaju uporabnu prirodu i proizvode se masovno. Osim toga, ta je zaštita namijenjena primjeni u ograničenom vremenu, koje je ipak dovoljno dugo da omogući povrat ulaganja potrebnih za izradu i proizvodnju tih predmeta, a da pri tome pretjerano ne ograničava tržišno natjecanje. S

druge strane, autorskopravna zaštita, čije je trajanje znatno dulje, rezervirana je za predmete koji zaslužuju da ih se kvalificira djelima (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 50.).

53 Stoga dodjela autorskopravne zaštite predmetu zaštićenom kao dizajn ne može dovesti do toga da se ugroze ciljevi i djelotvornost svake od tih dviju zaštita (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 51.).

54 Iz toga proizlazi, kao prvo, da predmeti zaštićeni kao dizajn u osnovi nisu izjednačeni s predmetima koji predstavljaju djela zaštićena Direktivom 2001/29 (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 40.). Kao drugo, ne postoji nikakav automatizam između dodjele zaštite na temelju prava dizajna i zaštite na temelju autorskog prava. Kao treće, uvjeti te zaštite, odnosno, s jedne strane, novost i individualni karakter i, s druge strane, originalnost, ne smiju se miješati.

55 Iako zaštita dizajna i zaštita koju pruža autorsko pravo međusobno nisu isključive (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 43.) i mogu se kumulativno dodijeliti istom predmetu, to se kumuliranje može priznati samo u određenim situacijama (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 52.), pri čemu bi autor trebao stvoriti jedinstveno djelo koje nosi pečat njegove osobnosti koje je kao takvo zaštićeno u skladu s Direktivom 2001/29.

56 Međutim, ne postoji odnos pravila i iznimke između zaštite rezervirane za dizajne i one koju pruža autorsko pravo.

57 Stoga valja smatrati da se dizajn može kvalificirati kao „djelo” u smislu Direktive 2001/29 ako ispunjava dva zahtjeva navedena u točki 48. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721 t. 48.) i da originalnost predmeta primijenjene umjetnosti treba ocijeniti prema istim zahtjevima kao što su oni upotrijebljeni za ocjenu originalnosti drugih vrsta predmeta.

58 S obzirom na sve prethodno navedeno, na prvo pitanje u predmetu C-795/23 valja odgovoriti tako da Direktivu 2001/29 treba tumačiti na način da ne postoji odnos pravila i iznimke između zaštite na temelju prava dizajna i autorskopravne zaštite, na način da bi prilikom ispitivanja originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti bilo potrebno primijeniti strože zahtjeve nego za druge vrste djela.

### *Prvo i drugo pitanje u predmetu C-580/23 te drugo i treće pitanje u predmetu C-795/23*

59 Prvim i drugim pitanjem u predmetu C-580/23 te drugim i trećim pitanjem u predmetu C-795/23, koja valja ispitati zajedno, sudovi koji su uputili zahtjeve u bitnome pitaju treba li članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29 tumačiti na način da prilikom ocjenjivanja originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti treba uzeti u obzir elemente povezane s procesom stvaranja i namjerama njihova autora ili pak samo elemente koji se mogu percipirati u samome predmetu. U tom pogledu, sudovi koji su uputili zahtjeve pitaju se koju ulogu u toj ocjeni imaju dodatni elementi, kao što su uporaba već dostupnih oblika u stvaranju predmeta, nadahnuće njegova autora postojećim predmetima, vjerojatnost sličnog neovisnog ostvarenja ili pak njegovo priznanje u stručnim krugovima.

*Ocjena originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti*

60 Što se tiče ocjene kriterija originalnosti, valja podsjetiti na to da se u ovom slučaju dva suda koja su uputila zahtjeve pitaju o načinu na koji treba ocijeniti kreativne izbore u stvaranju uporabnih predmeta, poput namještaja.

61 Iz sudske prakse navedene u točkama 48. i 49. ove presude proizlazi da, kako bi se utvrdila originalnost djela u autorskom pravu, sud pred kojim se vodi postupak mora ocijeniti je li predmet za koji se traži zaštita izraz slobodnog i kreativnog izbora koji odražava osobnost njegova autora.

62 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 41. svojeg mišljenja, ta se ocjena mora provesti uzimajući u obzir posebnost vrste djela o kojoj je riječ. Naime, djela primijenjene umjetnosti razlikuju se od drugih kategorija djela po tome što su to ponajprije uporabni predmeti. Međutim, takvi su predmeti plod znanja i iskustva te odluka njihovih kreatora pri čemu te odluke mogu biti uvjetovane tehničkim, ergonomskim ili sigurnosnim zahtjevima ili mogu proizlaziti iz standarda ili konvencija koje je određeni sektor usvojio.

63 Sud je u tom pogledu pojasnio da predmet koji ispunjava uvjet originalnosti može uživati autorskopravnu zaštitu čak i ako je njegovo ostvarenje djelomično određeno tehničkim razmatranjima, ali pod uvjetom da takvo određenje ne sprečava njegova autora da u njemu odrazi svoju osobnost koja se očituje u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 26.).

64 Naime, iz sudske prakse proizlazi da kriterij originalnosti ne može biti ispunjen sastavnicama predmeta koje su jedino obilježene svojom tehničkom funkcijom, s obzirom na to da se autorskopravna zaštita ne proširuje na ideje. Kada izražaj tih sastavnica ovisi o njihovoj tehničkoj funkciji, različiti načini provedbe ideje toliko su naime ograničeni da se ta ideja i njezin izražaj podudaraju (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

65 Iz toga slijedi da se u autorskom pravu ne može pretpostaviti kreativnost izbora autora predmeta. Stoga sud koji odlučuje o pitanju originalnosti uporabnog predmeta mora potražiti i identificirati kreativne izbore u njegovu obliku kako bi ga mogao proglasiti zaštićenima autorskim pravom, pri čemu valja pojasniti da se, čak i ako je njegov autor izvršio izbore koji nisu uvjetovani tehničkim ili drugim ograničenjima, ne može pretpostaviti kreativnost tih izbora u smislu autorskog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 32.).

66 Što se tiče sastavnih dijelova uporabnog predmeta, na njih se primjenjuje isti sustav kao i na predmet u cjelini. Sastavni dijelovi djela stoga su zaštićeni na temelju članka 2. točke (a) Direktive 2001/29 pod uvjetom da sadržavaju određene elemente koji su originalni izraz autora tog djela i da kao takvi sudjeluju u originalnosti cijelog djela (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 38. i 39.).

67 Valja dodati da, iako je točno da umjetnička ili estetska razmatranja sudjeluju u kreativnoj djelatnosti, na temelju same okolnosti da dizajn stvara takav učinak ne može se utvrditi predstavlja li taj dizajn intelektualno ostvarenje koje odražava izbor i osobnost svoga autora te time udovoljava zahtjevu originalnosti (presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 54.).

68 Stoga okolnost da dizajn ima, osim uporabne funkcije, s estetskog ili umjetničkog stajališta jedinstven i raspoznatljiv vizualni učinak, nije takve prirode da sama po sebi može opravdati da se takvi dizajni kvalificiraju „djelima” u smislu Direktive 2001/29 (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 55.).

*Uzimanje u obzir kreativnog procesa i namjera autora*

69 Sudovi koji su uputili zahtjeve pitaju treba li originalnost uporabnog predmeta, kao što je namještaj čija se zaštita zahtijeva na temelju autorskog prava u ovom slučaju, ocijeniti uzimajući u obzir osobito namjere autora spomenutog predmeta u postupku stvaranja.

70 Iz sudske prakse navedene u točkama 48. i 49. ove presude proizlazi da kako bi se predmet mogao smatrati originalnim ostvarenjem, potrebno je i dovoljno da „odražava” osobnost svojeg autora koja „se očituje” u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka.

71 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 45. svojeg mišljenja, upotreba pojmova „odražava” i „se očituje” jasno upućuje na to da te odluke kao i osobnost autora moraju biti vidljive u predmetu za koji se traži zaštita.

72 Što se tiče drugog elementa navedenog u točki 48. ove presude, Sud je pojasnio da pojam „djelo” iz Direktive 2001/29 podrazumijeva postojanje predmeta koji je moguće dovoljno precizno i objektivno utvrditi. Naime, s jedne strane, tijela odgovorna za zaštitu isključivih prava povezanih s autorskim pravom moraju moći jasno i precizno utvrditi predmet koji je na taj način zaštićen. Isto vrijedi i za treće osobe u odnosu na koje se može tražiti zaštita koju zahtijeva autor tog djela. S druge strane, nužnost isključenja svake subjektivnosti, koja je štetna za pravnu sigurnost, u procesu utvrđivanja navedenog predmeta podrazumijeva da je potonji izražen objektivno (vidjeti, u tom smislu, presudu od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 32. i 33. i navedenu sudsku praksu).

73 Stoga, kao što je to navedeno u točki 65. ove presude, sud koji je pozvan ispitati pitanje originalnosti predmeta mora istražiti i identificirati kreativne izbore „u obliku” tog predmeta kako bi ga proglasio zaštićenim kao djelo na temelju autorskog prava.

74 Taj zahtjev postojanja odredivog predmeta zasniva se na temeljnom načelu autorskog prava prema kojem ideje nisu zaštićene, nego samo njihovi izražaji (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 27.). Međutim, namjere autora nalaze se u područje ideja. Stoga se mogu zaštititi samo ako ih je autor izrazio u predmetnom djelu.

75 Slijedom toga, sud koji odlučuje o pitanju originalnosti tog predmeta može uzeti u obzir kreativni postupak i namjere autora, pod uvjetom da se ti elementi odražavaju u samom navedenom predmetu, a da pritom ne može svoju ocjenu na odlučujući način temeljiti na navedenim elementima.

*Uzimanje u obzir drugih elemenata*

76 Sudovi koji su uputili zahtjeve pitaju koju važnost treba pridavati, prilikom ocjene originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti, elementima kao što su dizajnerova uporaba općenito dostupnih oblika, dizajnerovo nadahnuće postojećim predmetima, postojanje sličnog neovisnog ostvarenja ili njegova mogućnost ili pak okolnosti nastale nakon stvaranja tog predmeta, kao što je njegovo izlaganje na izložbama ili u muzejima ili, općenitije, priznanje u stručnim krugovima.

77 U skladu s ustaljenom sudskom praksom važno je podsjetiti na to da je nadležni sud dužan, kako bi ocijenio je li predmet originalna tvorevina koja stoga uživa autorskopravnu zaštitu, voditi računa o svim relevantnim elementima tog slučaja, onakvima kakvi su postojali tijekom osmišljavanja tog predmeta, neovisno o čimbenicima koji su vanjski i kasniji u odnosu na stvaranje proizvoda (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 37.).

78 U tom pogledu, kao prvo, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 54. svojeg mišljenja, autorovo korištenje predmeta već dostupnog oblika samo po sebi ne isključuje njegovu originalnost. Naime, predmet koji se sastoji samo od raspoloživih oblika može biti originalan ako je njegov autor izrazio svoje kreativne izbore u redoslijedu tih oblika.

79 Kao drugo, što se tiče slučaja u kojem je autor predmeta bio nadahnut postojećim predmetima, autorskopravna zaštita bit će ograničena na utvrđivanje kreativnih elemenata svojstvenih tom autoru. Naime, ako je predmet o kojem je riječ „varijanta” postojećeg djela koje potječe od istog autora i koje je po definiciji originalno, može se štititi autorskim pravom sve dok u njemu ostaju kreativni elementi i predstavljaju osobni pečat tog istog autora. Suprotno tomu, ako su autori različiti, taj predmet stoga treba smatrati nadahnutim djelom, odnosno djelom u kojem se kao takvi ne preuzimaju kreativni elementi drugog djela, ali koje je na drugi način nadahnuto tim djelom. Međutim, i to novo djelo kao takvo može uživati tu zaštitu, pod uvjetom da su ispunjeni zahtjevi predviđeni sudskom praksom navedenom u točki 48. ove presude.

80 Kao treće, valja utvrditi da, iako se autorskim pravom ne postavlja uvjet novosti, autorovo stvaranje predmeta sličnih ili čak istovjetnih određenom predmetu, prije njegova stvaranja, može biti relevantna indicija niskog stupnja, pa čak i nepostojanja, originalnosti tog predmeta. Međutim, u slučaju predmeta primijenjene umjetnosti, u kojima različiti zahtjevi koje obilježava njihova tehnička funkcija ograničavaju slobodu autora, ne može se u potpunosti isključiti mogućnost da su dva autora neovisno donijela slične ili čak istovjetne kreativne izbore.

81 Naposljetku, kao četvrto, što se tiče okolnosti, poput predstavljanja predmeta na umjetničkim izložbama ili u muzejima i njegova priznanja u stručnim krugovima, te okolnosti koje nisu povezane s njegovim stvaranjem i koje su nastupile naknadno, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 77. ove presude, nisu nužne ni odlučujuće kao takve.

82 S obzirom na sve prethodno navedeno, na prvo i drugo pitanje u predmetu C-580/23 te na drugo i treće pitanje u predmetu C-795/23 valja odgovoriti tako da članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da djelo u smislu tih odredbi predstavlja predmet koji odražava osobnost svojeg autora time što se u njemu očituju njegovi slobodni i kreativni izbori. Neslobodni su i nekreativni ne samo izbori uvjetovani različitim zahtjevima, osobito tehničkim, koji su obvezivali tog autora prilikom stvaranja tog predmeta, nego i oni koji, iako slobodni, ne nose pečat autorove osobnosti dajući tom predmetu jedinstven izgled. Okolnosti poput namjera predmetnog autora u procesu stvaranja, izvorâ njegova

nadahnuća i korištenja već dostupnih oblika, mogućnost slične neovisne tvorevine ili priznanje istog predmeta u stručnim krugovima mogu, ovisno o slučaju, biti uzete u obzir, ali nisu u svakom slučaju ni nužne ni odlučujuće za utvrđivanje originalnosti predmeta za koji se traži zaštita.

***Treće i četvrto pitanje u predmetu C-580/23***

83 Svojim trećim i četvrtim pitanjem u predmetu C-580/23, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29 tumačiti na način da, kako bi se utvrdila povreda autorskih prava, valja, s jedne strane, utvrditi jesu li kreativni elementi jasno preuzeti u predmet, ili je u tom pogledu dovoljan isti ukupni dojam i, s druge strane, uzeti u obzir stupanj originalnosti predmetnog djela i postojanje sličnog ostvarenja.

84 U tom pogledu, kao prvo, valja podsjetiti na to da je u autorskom pravu povreda posljedica korištenja djela bez odobrenja njegova autora (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 21.).

85 Sud je presudio da neovlašteno korištenje djela može predstavljati takvu povredu čak i ako se odnosi na relativno neznatan element tog djela, pod uvjetom da taj element, kao takav, izražava vlastitu intelektualnu tvorevinu autora (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 47.).

86 Stoga, kako bi se utvrdila povreda autorskog prava, na sudu koji je uputio zahtjev je da, kao prvo, utvrdi neovlašteno korištenje barem originalnih kreativnih elemenata zaštićenog djela i, kao drugo, utvrdi jesu li ti elementi, odnosno oni koji su izraz izbora koji odražavaju osobnost autora tog djela, bili prepoznatljivo preuzeti u predmetu koji navodno predstavlja povredu (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 29. srpnja 2019., Pelham i dr., C-476/17, EU:C:2019:624, 39.).

87 Nasuprot tomu, u svrhu ocjene povrede autorskog prava na temelju članka 2. točke (a), članka 3. stavka 1. i članka 4. stavka 1. Direktive 2001/29, usporedba ukupnog dojma koji ostavlja svaki od suprotstavljenih predmeta ne može biti odlučujuća jer se taj kriterij odnosi na zaštitu dizajna.

88 Kao drugo, što se tiče uzimanja u obzir stupnja originalnosti zaštićenog djela, valja podsjetiti na to da kada neki predmet pokazuje obilježja navedena u točki 48. ove presude, i kada dakle predstavlja djelo, on u tom svojstvu mora uživati autorskopravnu zaštitu, u skladu s Direktivom 2001/29, pri čemu valja primijetiti da opseg te zaštite ne ovisi o stupnju kreativne slobode kojom je raspolagao njegov autor i da ona stoga ne može biti manja od zaštite koju uživa bilo koje djelo obuhvaćeno tom direktivom (vidjeti, u tom smislu, presudu od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 35.).

89 U tom pogledu važno je istaknuti da je Sud presudio, osobito u pogledu uporabnih predmeta da postojanje različitih mogućih oblika kojima se može postići isti tehnički rezultat, ako ono omogućuje da se utvrdi postojanje mogućnosti izbora, nije odlučujuće za ocjenu čimbenika koji su odredili izbor njihova autora. Isto tako, volja navodnog počinitelja povrede nije relevantna u okviru takve ocjene (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, t. 35.).

90 Kao treće, što se tiče postojanja zajedničkog izvora nadahnuća dvama suprotstavljenim predmetima, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 71. svojeg mišljenja, s jedne strane, kada su dva predmeta o kojima je riječ nadahnuta istim djelom ili ranijim dizajnom, samo su „novi" kreativni elementi originalni u izvedenom djelu i samo preuzimanje tih novih elemenata predstavlja eventualnu povredu autorskog prava. S druge strane, sama činjenica da se slijedi ista umjetnička tendencija ili struja kojoj pripada autor ranijeg djela ne predstavlja takvu povredu ako nisu preuzeti konkretno odredivi kreativni elementi tog ranijeg djela.

91 Naposljetku, što se tiče postojanja sličnog neovisnog ostvarenja, ako su mogućnosti kreativnosti ograničene iz tehničkih razloga u slučaju predmeta primijenjene umjetnosti, takva situacija nije u potpunosti isključena i, pod pretpostavkom da je utvrđena, ne predstavlja povredu autorskog prava. Kako bi se utvrdila eventualna povreda autorskog prava, na sudu pred kojim se vodi postupak je da ocijeni postoji li takvo slično neovisno ostvarenje, uzimajući u obzir sve relevantne elemente predmetnog slučaja, koji su postojali u trenutku stvaranja predmeta o kojima je riječ, neovisno o čimbenicima koji su vanjski i kasniji od njega. Sama mogućnost takve situacije ne može opravdati odbijanje zaštite na temelju autorskog prava.

92 S obzirom na sve prethodno navedeno, na treće i četvrto pitanje u predmetu C-580/23 treba odgovoriti tako da članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da, kako bi se utvrdila povreda autorskog prava, treba utvrditi jesu li kreativni elementi zaštićenog djela na prepoznatljiv način preuzeti u predmetu kojim je navodno počinjena povreda. Isti ukupni vizualni dojam koji ostavljaju dva suprotstavljena predmeta i stupanj originalnosti predmetnog djela nisu relevantni. Mogućnost sličnog ostvarenja ne može opravdati odbijanje zaštite.

## Troškovi

93 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudovima koji su uputili zahtjeve, na tim je sudovima da odluče o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

1. **Direktivu 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu**

   **treba tumačiti na način da:**

   **ne postoji odnos pravila i iznimke između zaštite na temelju prava dizajna i autorskopravne zaštite, na način da bi prilikom ispitivanja originalnosti predmeta primijenjene umjetnosti bilo potrebno primijeniti strože zahtjeve nego za druge vrste djela.**

2. **Članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29**

   **treba tumačiti na način da:**

   **djelo u smislu tih odredbi predstavlja predmet koji odražava osobnost svog autora time što se u njemu očituju njegovi slobodni i kreativni izbori. Neslobodni su i nekreativni ne**

**samo izbori uvjetovani različitim zahtjevima, osobito tehničkim, koji su obvezivali tog autora prilikom stvaranja tog predmeta, nego i oni koji, iako slobodni, ne nose pečat autorove osobnosti dajući tom predmetu jedinstven izgled. Okolnosti poput namjera predmetnog autora u procesu stvaranja, izvorâ njegova nadahnuća i korištenja već dostupnih oblika, mogućnost slične neovisne tvorevine ili priznanje istog predmeta u stručnim krugovima mogu, ovisno o slučaju, biti uzete u obzir, ali nisu u svakom slučaju ni nužne ni odlučujuće za utvrđivanje originalnosti predmeta za koji se traži zaštita.**

**3. Članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 1. Direktive 2001/29**

**treba tumačiti na način da:**

**kako bi se utvrdila povreda autorskog prava, treba utvrditi jesu li kreativni elementi zaštićenog djela na prepoznatljiv način preuzeti u predmetu kojim je navodno počinjena povreda. Isti ukupni vizualni dojam koji ostavljaju dva suprotstavljena predmeta i stupanj originalnosti predmetnog djela nisu relevantni. Mogućnost sličnog ostvarenja ne može opravdati odbijanje zaštite.**

Potpisi